

ДО СВІТАНКУ

— Корі! Вставай, синку, пора!

Я дозволив йому витягти мене з темної печери сну, розплющив очі й подивився на нього. Він уже був у темно-коричневій формі з вишитим білими нитками на нагрудній кишені іменем — Том. Я внюхав яєшню з шинкою, почув, як на кухні тихенько грає радіо. Торохтіла сковорідка, дзенькали склянки — мама у своїй стихії, як форель у потоці. «Пора!» — сказав тато і ввімкнув лампу біля ліжка, і я примружився, й останні образи зі сновидіння зблякли в голові.

Сонце ще не встало. Була середина березня, і понад моїм вікном віяв холодний вітер, ворущачи крони дерев. Якщо притулити руку до скла, то він відчувався. Мама (вона знала, що я вже прокинувся), коли тато зайшов на кухню випити кави, ввімкнула радіо гучніше, щоб почути прогноз погоди. Днів зо два тому розвесніло, але цього року зима була люта, з гострими зубами й пазурами, вона вчепилася в американський Південь, мов дика кішка. Снігу в нас не було, та його ніколи й не бувало, але вітер дув холодний — просто з легень Північного полюса.

— Теплий светр! — нагадала мама. — Чуєш?

— Чую! — відказав я і витяг з комода товстий зелений светр.

Ось моя кімната, в ній світить жовта лампа й гуде обігрівач. Тут індіанський килим, червоний, наче кров вождя Кочіса¹; комод, що в ньому сім містичних шухляд; стілець, оббитий чорним оксамитовим матеріалом, як плащ Бетмена; акваріум, у якому живуть маленькі рибки, такі світлі й прозорі, що видно, як у них б'ється серце; вищезгаданий комод обклеєний

¹ Найвідоміший вождь апачів. (Тут і далі прим. перекл.)

картинками з коробок від авіамоделей, які я збирав; на ліжку ковдра, пошита з клаптів якоюсь родичкою Джефферсона Девіса¹; стінна шафа, стелаж. О так, стелаж. Мої скарби. Ось де я тримаю найцінніше — сотні книжок із коміксами: «Ліга справедливості», «Флеш», «Зелений ліхтар», «Бетмен», «Спі-ріт», «Чорний яструб», «Сержант Рок і його бравий загін», «Аквамен», «Фантастична четвірка». Там же й журнали «Boy's Life», десятки випусків «Famous Monsters of Filmland», «Screen Thrills», і «Popular Mechanics». Стоїть ціла жовта стіна номерів «National Geographic», і, трохи почервонівши, маю визнати, що точно пам'ятаю, в котрих є фотографії з Африки.

Стелаж тягнеться на милі. Там стоїть банка з моєю колекцією скляних кульок. Засушена цикада чекає на літо — тоді оживе і заспіває. Ось моє йо-йо фірми «Данкан», воно може свистіти, тільки мотузочка порвалася, треба, щоб тато полагодив. Книжечка зі зразками костюмної тканини, яку мені дав містер Парлоу в крамниці чоловічого одягу «Стегт». Із цих тканин я вирізаю килимки, щоб стелити у своїх літаках під картонними сидіннями. Моя срібна куля, яку викував Самотній Рейнджер, — вона бере вовкулаку. Гудзик, який відірвався від форми солдата Конфедерації, коли над полем битви при Шайло здійнялася буря. Гумовий ніж, щоб полювати на крокодилів у ванні. Канадські монети, гладенькі, як тундра в снігу. Я неймовірний багач.

— Сніданок готовий! — гукнула мама.

Я застібнув светр — він такого самого кольору, як подерта сорочка сержанта Рока. На колінках джинсів латки — відзнаки за мужність у сутичках із колючим дротом і гравієм. Фланелева сорочка — така червона, що бик би зомлів. Шкарпетки білі, мов крила голуба миру, а кеди чорні, як ніч. Мама в мене не розрізняла деякі кольори, а тато вважав, що клітинка спокійно поєднується зі смужкою. Так що я вдягнувся як слід.

Іноді чудно, коли озираєшся на тих, хто привів тебе на світ, і чітко бачиш в них себе. Починаєш розуміти, що кожна людина на землі — це компроміс природи. У маму я вдався тонкою кісткою та м'яким, хвилястим темним волоссям, а батько дав мені блакитні очі й загострений ніс із горбочком. Руки в мене були з довгими пальцями, як у мами, — «руки художника», казала вона мені, коли я переймався, що маю якісь дуже тонкі пальці; а брови широкі, як у тата, і ямка на підборідді теж його. Іноді я мріяв: от би заснути, а зранку прокинутися схожим на могутнього мужчину — такого, як Стюарт Вітмен у фільмі «Сімаррон Стріп» чи Клінт Вокер у «Шеєнні», та правда полягала в тому, що я був худеньким, незграбним пацаном пересічного зросту

¹ Перший і єдиний президент Конфедеративних Штатів Америки, лідер Півдня під час Громадянської війни у США.

й вигляду, міг би злитися зі шпалерами, якби заплющив очі й затамував подих. Ну а в мріях і фантазіях мчав слідами злочинців разом із ковбоями чи детективами, які урочистою ходою з'являлися в нашому телевізорі вечорами; або в лісах, що починалися за нашим будинком, допомагав Тарзанові скликати левів; або, партизанячи, стріляв по нацистах. У мене було кілька друзів, наприклад, Джонні Вілсон, Деві Рей Келлен і Бен Сірс, але навряд чи мене можна було назвати популярною особою. Іноді я нервувався, коли треба розмовляти з людьми, язик не слухався, тож я мовчав. Друзі в мене були розміром, віком і вдачею десь такі, як я; ми уникали тих, кого не могли перемогти, — бійці з нас були жалюгідні.

От приблизно тоді я й почав своє письменництво. Чи пак спочатку «письменецтво». Хоча десь і не без орфографічної помилки, та я виправляв обставини, створював такий світ, яким він мав бути, якби в Бога був нормальний зір і здоровий прикус. У реальному світі в мене не було влади; в моєму власному я був розкутим Гераклом.

Я напевне знаю, що від дідуся Джейбьорда, татового батька, успадкував цікавість до світу. Тому було сімдесят шість, жилавий, як сушена яловичина, чорноротий і вічно сердитий; але завжди обходив ліси навколо ферми, дивлячись, що там діється. Додому він приносив таке, що бабуня Сара ледь неприємна не падала: зміїні виповзки, порожні гнізда шершнів, навіть дохлих тварин. Він любив розрізати такі трупики кишеньковим ножиком і роздивлятися нутроці, розкладаючи на газету. Яюсь він повісив на дерево дохлу жабу і покликав мене подивитися, як її їстимуть мухи. Іншим разом притяг мішок листя, вивалив його на підлогу у вітальні й кожен листочок роздивлявся під збільшувальним склом, записуючи відмінності в один із сотень своїх блокнотів фірми «Nifty». Колекціонував і зберігав у пробірках недопалки цигарок і засохлі грудки жованого тютюну. А міг по кілька годин сидіти в темряві й дивитися на місяць.

Мабуть, він був божевільний. Мабуть, божевільний кожен, у кому залишилися чари, коли дитинство минуло. Але дідусь Джейбьорда читав мені комікси з недільних газет, а потім розповідав бувальщини про будинок із привидами у своєму рідному селі. Дідусь Джейбьорда міг бути злим, дурним, дріб'язковим, але потім запалював свічку дива для мене, і при ній було видно далеко-далеко, далі за рідний Зефір.

Вдосвіта того ранку я снідав із татом і мамою в нашому домі на Нагірній вулиці, і надворі стояв 1964 рік. Вітри Землі змінювали напрям, але я про це не знав. Тієї миті знав тільки, що хочу ще склянку апельсинового соку і що допомогатиму татові перед тим, як він завезе мене до школи. Отже, коли сніданок закінчився і посуд було прибрано, коли я вийшов на холод

привітатися з Бунтарем і насипати йому корму «Gravy Train», мама поцілувала нас із татом, я вдягнув куртку-дублянку, взяв портфель — і наш старий пікап, покашляючи, рушив. Випущений зі свого вольєра на задньому дворі, Бунтар трохи пробігся за нами, але на розі Нагірної і вулиці Шоусона він уже перетнув межу території Бодога — доберман-пінчера родини Ремзі — і під розкотисте гавкання (за відсутності бойових барабанів) дипломатично відступив.

А перед нами лежав Зефір — місто спало тихо, на небі білів тонкий серпик місяця.

Де-не-де світилися вікна. Небагато. Адже ще не настала і п'ята. Місяць зблискував на повільному вигині річки Текумзе, і якщо там справді тоді плавав Старий Мойсей, то хіба зачіпаючи дно шкірястим черевом. Дерев на вулицях Зефіра стояли голі, ворущачи на вітрі гілками. Світлофори — всі чотири на перехрестях, які вважалися найбільшими, — в лад моргали жовтим. На сході кам'яний міст із набурмосеними химерами перетинав широку улоговину, дном якої бігла ріка. Хтось казав, буцімто обличчя тих химер, вирізьблені на початку двадцятих років, списані з портретів усіляких генералів війська конфедератів — так би мовити, занепалих ангелів. На захід дорога звивалася поміж лісистих пагорбів, вела до інших невеликих міст. На півночі Зефір перетинала залізниця, проїжджаючи район Брутон, де мешкали чорні. У південній частині розкинувся парк з оркестровою «мушлею» і врзаними в землю двома бейсбольними полями. Парк носив ім'я Кліффорда Грея Гейнса, засновника Зефіра, і там стояв пам'ятник йому: Кліффорд Грей сидить на камені, підперши голову рукою. Тато казав, що в того такий вигляд, наче в нього закреп: ні справу свою зробити, ні з горщика встати. Ще далі на південь Десяте шосе виринало за межі Зефіра і звивалося чорною мокасиноюю змією¹, оминаючи болотяні ліси, стоянку трейлерів і озеро Саксонз невідомої глибочини.

Тато завернув машину на Торгову вулицю, і ми проїхалися центром Зефіра, повз тротуар і крамниці та всілякі інші заклади понад ним. Були там також «Перукарня містера Доллара», «Стегт», крамниця кормів для тварин і господарчий, продуктовий «Піглі-Віглі», «Вулворт», кінотеатр «Лугіс» та інші атракції. Але не так щоб дуже багато: кілька разів моргнути оком — і вже скінчилися. Потім тато перетнув залізничний переїзд, і за дві милі машина завершила у ворота, над якими було написано: «Зелена галявина — молочна фірма». На завантаженні вже стояли й інші машини. Тут вирувала діяльність, бо «Зелена галявина» відчинялася рано і молочарі приїжджали на чітко визначений час.

¹ Отруйна водяна змія, споріднена з гадюками.